

КОНЗЕРВАЦИЈА СПОМЕНИКА МУСЛИМАНСКЕ АРХИТЕКТУРЕ

Шеик-Мустафино турбе у Београду

На многим споменицима муслиманске архитектуре који имају историско-верски карактер предузимане су различите заштитне мере. Оне се углавном односе на конзервацију објеката.¹ Није се ишло за рестаурацијом а још мање за реконструкцијом појединих уништених делова грађевине, као што су на пример тремови џамија. Ово није чињено не због ограничености кредита, већ из принципијелних разлога, избегавајући произвољности.

¹ Делимичан извештај објављен у Зборнику заштите споменика културе. књ. IV—V, 1955, стр. 366.

Објекти о којима је реч монументалног су карактера. Зидови су масивни, од тесана камена, а кровна кубета у већини случајева прекривена оловом. То је грађевински материјал са којим је конзерватор најчешће долазио у додир приликом конзервације зидова који су врло често бивали прекривани накнадним малтером, или поправке кровова преко којих је олово бивало замењивано лимом. Завод је у свим овим случајевима интервенисао у стручном погледу. На основу његових елабората, сталног или повремениог надзора, извођени су радови за које су новчана средства давали Завод, обласне и локалне власти.

Шеик-Мустафино турбе у Београду конзервирано је 1948/9. Кубе је поново прекривено старом ћерамидом. Са фасаде је уклоњен малтер, па је затим камен штокован а спојнице пломбиране. Када турбе буде било ослобођено околних неугледних зграда које га притискују, његова архитектура доћи ће до пуног изражаја.

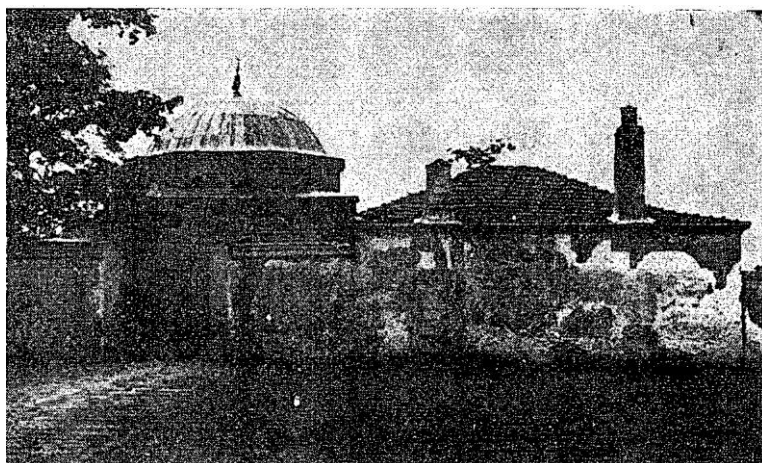
Муратово турбе на Косову рађено је 1951/2. Том приликом, поред мањих поправки на турбету, уређена је и његова непосредна околина. Поново је подигнут срушени део зида,

раскрчено је двориште, а чесма испред улаза пребачена је у двориште.¹

Синан-пашина џамија у Призрену конзервирана је 1952 од стране Завода НРС. Приликом раније регулације улице, срушен је велики трем ове џамије, који је био засведен трима куполама, на њеној предњој страни. Предња фасада била је растресена, а једном делу зида, на који се наслањало кубе, претила је опасност од рушења. Радови су обухватили фасаду и мање поправке на кровном покривачу.² Даљу конзервацију наставио је Завод АКМО.

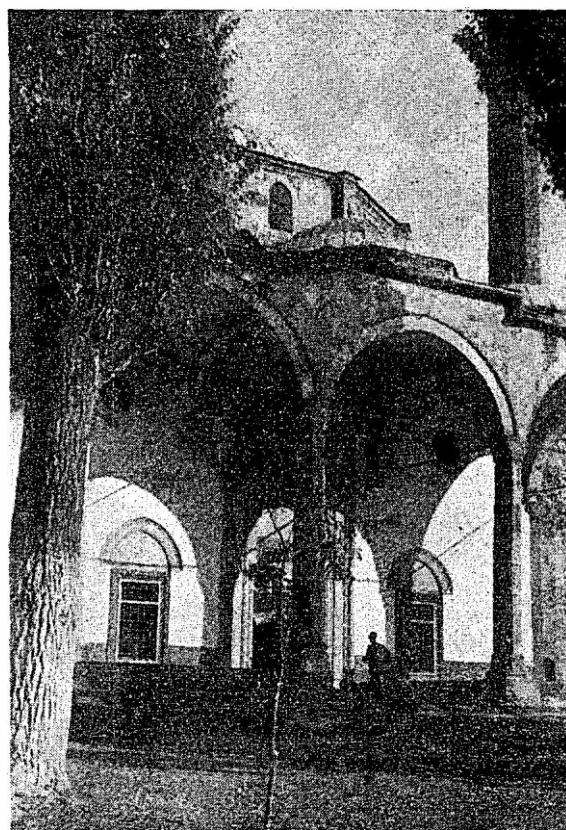
Царска џамија у Приштини поправљена је 1953. Оловни прекривач био је на више места попустио. Услед хоризонталних потисака извили су се били стубови у трему, па је и сам трем био добио веће пукотине. Овај део радова изискивао је велику пажњу.³

Џамија у Нишу конзервирана је 1955. Ова грађевина скромније архитектуре била је прилично руинирана и као таква неупотребљива у последње време. Требало је на првом месту обити малтер са унутрашњих и спољних зидова, искрпити пукотине, поново отворити накнадно зазидане отворе, омалтерисати све површине изузев постоља минарета које је од камена, обновити поједине профиле и цео кров препокрити исправном

Муратово турбе на Косову

старом ћерамидом. Том приликом уклоњена је новија лимена стреха над улазом, док су остали лимени делови на минарету доведени у исправно стање. Поправљена је и столарија, а на многим отворима морали су

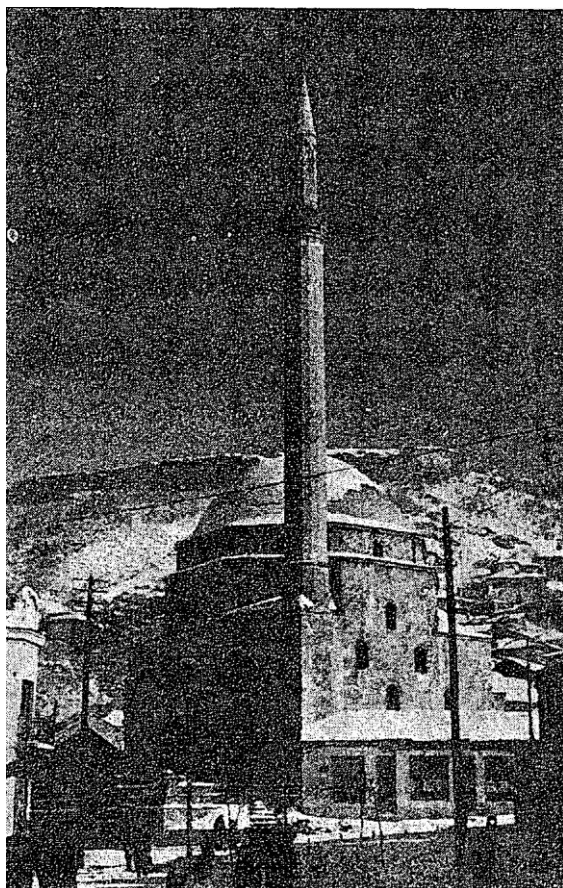

Царска џамија у Приштини

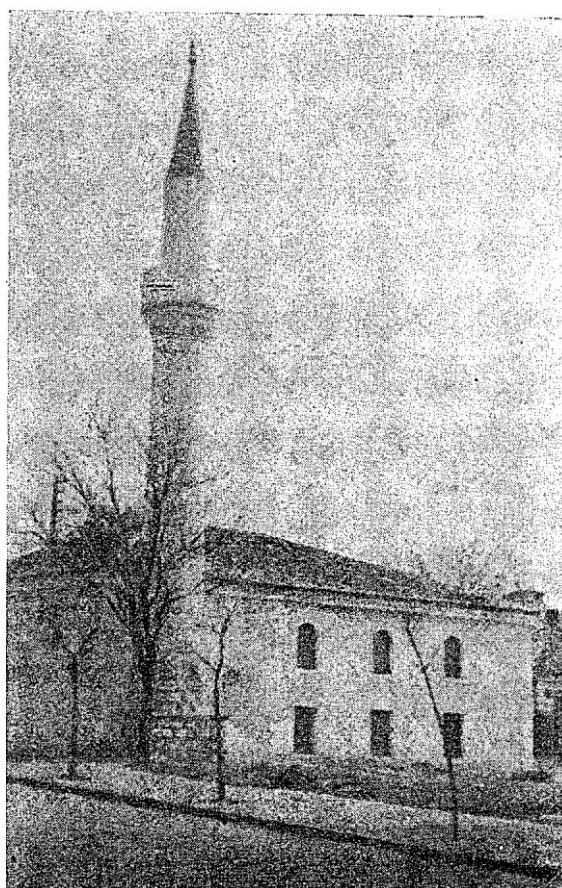
¹ Радовима руководио арх. И. М. Здравковић.

² Радовима руководио арх. С. М. Ненадовић.

³ Радовима руководило одељење за споменике културе АКМО, арх. В. Томашевић.

Синан-пашина џамија у Призрену

Џамија у Нишу

бити постављени нови прозори са капцима.

Радови на џамији нису у потпуности изведени. Остаје још да се уреди њена унутрашњост, углавном

столарија, и да се нивелише и паркира двориште.¹

Арх. Д. Ст. П.

¹ Радовима руководио арх. Д. Ст. Павловић.

LA CONSERVATION DES MONUMENTS DE L'ARCHITECTURE MUSULMANE

Un grand nombre de monuments musulmans de caractères historique et religieux ont fait l'objet de diverses mesures de protection et, avant tout, de travaux de conservation. L'Institut s'est particulièrement occupé, du

point de vue technique, des monuments suivants : mausolées ("tulbe") de Šeik-Mustafa à Beograd et de Murât à Kosovo, mosquées de Niš, de Sinan Pacha à Prizren et Mosquée Impériale à Pristina.